

ALBAREDA, Joaquim (ed.). *Política, religió i vida quotidiana en temps de guerra (1705-1714). El dietari del convent de Santa Caterina i les memòries d'Honorat de Pallejà*. Vic: Editorial Eumo. (Col·lecció «Jaume Caresmar». Treballs i materials de l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens i Vives).

La historiografia de la Guerra de Successió gaudeix d'un estat òptim, si es jutja pel nombre de publicacions que han anat apareixent en els darrers anys. Amb tot, cal tenir present que, malgrat les aportacions notables dels darrers anys, bona part de la nostra visió del conflicte depèn, encara ara, de la centenària obra del benemèrit Salvador Sanpere i Miquel, *Fin de la nació catalana* (recentment republicada per Editorial Base, amb una introducció de Joaquim Albareda), que, al seu torn, es basa, en bona mesura, en les *Narracions històriques* de l'austriacista Francesc de Castellví (actualment també en curs d'edició). Per això, qualsevol edició i comentari crític de les altres fonts primàries de l'època (cròniques, dietaris o altres) ens ajuda, com afirma el mateix Albareda, a guanyar color i a recuperar tonalitats i detalls en la nostra comprensió de les causes i del desenvolupament del conflicte.

En aquesta darrera línia de treball s'inscriu el volum *Política, religió i vida quotidiana en temps de guerra (1705-1714). El dietari del convent de Santa Caterina i les memòries d'Honorat de Pallejà*, editat per Albareda, el qual, per les nombroses contribucions amb què ens ha anat obsequiant en els darrers anys, s'ha erigit com un dels punts de referència més sòlids d'aquest tema historiogràfic específic.

Com en moltes de les obres que darrerament es publiquen, el subtítol, absolutament necessari, és molt més explícit que no pas el mateix títol. Albareda ha recollit en un mateix volum dos textos contemporanis de notable interès. El primer text, anomenat *Dietari de Santa Caterina*, es conserva al fons Joan Crexell de l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives de la Universitat Pompeu Fabra. Com el mateix autor afirma, podria tractar-se d'un primer esborrany de la crònica denominada *Lumen Domus*, també coneguda amb el nom *Annals del convent de Santa Caterina de Barcelona, de l'orde dels predicadors*. Aquesta crònica, conservada a la Biblioteca de la Universitat de Barcelona, ja era coneguda i havia estat parcialment utilitzada per diversos historiadors. Ara bé, el *Dietari* que reproduïx Albareda és molt més extens i complet que no pas els dits *Annals de Santa Caterina* i, per tant, la seva edició resultava indispensable. Gràcies al dietari, es pot conèixer l'actitud dels dominics de Santa Caterina davant el conflicte (amb les naturals divisions internes), les dificultats diàries del convent i, en definitiva, la vida d'una ciutat en setge. En aquest sentit, el relat dels esdeveniments dels anys més dramàtics (1713-1714) és especialment minuciós i detallista.

Gràcies, doncs, a aquest text, amb el concurs d'altres fonts primàries, s'hauria d'incrementar el nostre coneixement sobre la posició de l'estament eclesiàstic davant el conflicte —un dels punts més deixats de banda— de la qual alguna cosa ens han avançat, entre d'altres, P. Voltes (sobre el paper de la Inquisició) i

Joan Bada, aquest darrer en el volum *Del patriotisme al catalanisme*, recentment publicat per la mateixa editorial Eumo. També hauria de servir per confirmar o matisar si Carles III dugué a terme una política clarament regalista —afirmació que Albareda fa a la introducció—, tema en el qual el doctor Lluch havia concentrat els seus últims esforços investigadors.

El segon text editat per Albareda són les *Memòries d'Honorat de Pallejà*, conservades al fons Llinatge Pallejà de l'Arxiu Nacional de Catalunya. El personatge, Honorat de Pallejà i Riera, no ens era del tot desconegut. D'aquest personatge, fill d'un argenter de Perpinyà, conseller tercer de la ciutat de Barcelona, ennoblit per Felip V, es coneixien algunes de les seves actuacions postbèl·liques, il·lustrades en diversos treballs de Joan Mercader. Ara bé, com que les memòries d'aquest singular *filipista de segona fila* o d'aquest *botifler de segona* abracen el període 1703-1713, constitueixen un document excepcional per copsar l'esperit dels filipistes *de primera hora*. Malgrat tot, de les seves *Memòries*, escrites en un to extremadament personal, no cal esperar-ne grans consideracions de política o d'ideologia; la seva conducta sembla, més aviat, guiada per l'oportunisme i per les fílies i fòbies personals. En aquest sentit, les *Memòries* fan més clars els lligams de Pallejà amb els exiliats filipistes residents a Perpinyà i amb Francisco de Velasco, el virrei que, segons els mateixos filipistes, era considerat el principal culpable de la defecció de Catalunya.

Aquestes dues fonts serveixen per incrementar el nostre coneixement sobre el rerefons quotidià del conflicte.

Certament, emperò, Albareda ens hauria facilitat més la lectura d'ambdues obres i, al mateix temps, les hauria fet accessibles a un públic més ampli, si l'edició dels textos hagués estat acompanyada d'un aparat de notes mínim. Sense aquest vademècum, i malgrat la introducció acurada i lúcida d'Albareda, la lectura queda força dificultada per als no iniciats en la matèria. Això darrer no impedeix reconèixer la importància dels textos editats i de la tasca ingent i prolífica que Albareda està duent a terme en aquests darrers anys, amb les quals es fa més viu i present el trauma col·lectiu que suposà la Guerra de Successió.

XAVIER ESPLUGA

PLADEVALL I ARUMÍ, Antoni (2000). *La Il·lustració a Vic. Les aportacions de Francesc de Veyan i Mola i de Llucià Gallissà i Costa*. Cabrera de Mar: Galerada.

Amb el títol *La Il·lustració a Vic*, Antoni Pladevall i Arumí ens ha fet accessible la major part de la seva tesi doctoral, la qual, amb el mateix nom, fou llegida a la Universitat Autònoma de Barcelona el 1998. El subtítol —*Les aportacions de Francesc de Veyan i Mola i de Llucià Gallissà i Costa*— resulta molt més explicatiu i definidor del contingut real tractat a l'obra.

En els capítols inicials, Pladevall descriu sumàriament l'activitat cultural i educativa del Vic setcentista. Pel que fa